

se v záznamní řízení po složení celní jistoty a zjištění totožnosti svých vzorků příslušnými úřady celními.

V. Dle čl. X. bod 4. celního zákona ku všeobecné celní sazbě jest dovoleno, aby zboží tuzemského původu, které bylo posláno k prodeji do ciziny a při němž neužilo se t. zv. trhového řízení a které pro nepředvídané překážky neprodané zpět se vrací, prosto jsouc cla puštěno bylo, prokáže-li se továrními známkami na zboží připevněnými a jakostí zboží samého a přiloženými pomůckami (obchodními knihami, fakturami atd.), že jest toto zboží skutečně výrobkem tuzemským, t. j. rakousko-uherským; jednotlivé hlavní úřady celní jsou zmocněny, aby nakládaly s vracejícím se zbožím jako cla prostým, jinak jest udělení povolení k tomu až do výše cla 500 zl. vyhrazeno finančním zemským úřadům, u vyšších obnosů jen finančnímu ministerstvu.

VI. Řízení prováděné za účelem rozhodnutí o vyměření celních poplatků.

V těch případech, kde osoba clem povinná v odpor běže nařízení celního úřadu, jež má vliv na výměru celního poplatku, tedy obzvláště zařazení zboží do určitého sazbového čísla, nakládání se zbožím dle všeobecného nebo smluvního tarifu, vyměření tary a pod., aneb odvolá-li zboží k dovozu deklarované, zvěděvší, že nález celního úřadu odchyľuje se od jeho ohlášení, budiž o této sporné věci celním úřadem sepsán protokol, v němž strana svým spolupodpisem vezme na vědomost, že může proti nálezu celního úřadu ve 30 dnech podati rekurs; úřad celní předloží na to rekursní spis ve 3 dnech po podání finančnímu ministerstvu prostřednictvím zemského finančního ředitelství. Opomene-li strana podati celnímu úřadu rekurs, jež jest finančnímu ministerstvu předložiti, ve 30 dnech po sepsání protokolu, nechť dovolá se onen úřad celní ve 3 dnech po vypršení této lhůty z moci úřední vyššího rozhodnutí, předlože protokol ministeriu financí prostředkem zemského ředitelství finančního. K relaci celního úřadu budtež, pokud možná a pokud jest to přiměřeno, vždy vzorky úřadem i stranou identifikované přiloženy. Duplikáty těchto vzorků vydají se i straně na její žádost.

Řízení daňové

I. Pojem a význam.

Hospodářství státní udržuje se v nutném a pravidelném chodu nákladem všech občanů — daněmi; důležitým požadavkem jest, aby při milionech poplatnictva šetřeno bylo zásady všeobecnosti a rovnoměrnosti zdanění tak, aby postihovaly daně sice každého občana, avšak dle určité, individuální jeho zdatnosti. Rovněž přihlížeti se musí k různým zdrojům této poplatnické zdatnosti a k poměrnému vyrovnání osobního přetížení berního u téže osoby (arg. § 54 zák. ze dne 25. října 1896 č. 220 ř. z. o přímých daních osobních). Jest přirozeno, že daně může stát vybíratí jen dle určitých zásad a šetře různých ohledů; jeť k tomu zajisté obapolné činnosti státních orgánů a poplatnictva samého, pokud se týká, určitých opatření a zařízení potřebí, aby se státu zaručily pro určité období pravidelné a nutné příjmy v potřebném obnosu. A právě ve vzpomenué součinnosti úřadů i poplatnictva a v souboru dotčených opatření spočívá základ řízení daňového. Jednotného řízení daňového není; jiný jest postup při ukládání a vybírání daně příjmové, výdělkové, důchodové i daně domovní, rozdílné úřady pověřeny jsou pravomocí v záležitostech

té či oné daně se dotýkajících. Poukazujíce vůbec k příslušným článkům a jmenovitě k článkům jednajícím o dani domovní a o dani důchodové, vytkneme stručně hlavní zásady řízení daňového při dani výdělkové a při osobní dani z příjmů.

I. Daň výdělková.

A. Činnost úřadů, pokud se týká, zvláštní zařízení (komise, okresy, společnosti berní atd.).

Aby sešel se ročně určitý výnos (kontingent) daně výdělkové, rozvrhnou se poplatníci na 4 třídy, pro každou z nich stanoví se zvláštní ukladací okres; pro první třídu (jež platí více než 1000 zl. daní) a třídu druhou (jež odvádí více než 150 zl. a méně než 1000 zl.) jest ukladacím okresem okres obchodních a živnostenských komor; pro třídu třetí (která platí více než 30 zl., ale méně než 150 zl.) a třídu čtvrtou (jež odvádí méně než 30 zl.) jsou ukladacími okresy města a průmyslová místa s více než 20.000 obyv. a okresy politické. Opatřením ministerstva financí může rozsah těchto ukladacích okresů býti změněn, po případě zvlášť stanoven. Příslušníci každé třídy daně výdělkové zařadění jsou v každém ukladacím okresu do berní společnosti (příslušným k tomu jest berní úřad I. instance); pro každou pak takovouto společnost berní zřizuje se komise pro daň z výdělku, polovici členů jejích a předsedu jmenuje ministr financí, druhou pak polovici volí berní společnost sama. Pro každou zemi korunní zřízena jest zvlášť zemská komise pro daň z výdělku jakožto odvolací instance a jako orgán podávající dobrá zdání o věcech daně výdělkové (§§ 11—30 zák. ze dne 25. října 1896 č. 220 ř. z. a čl. 8—17 vyk. předp. ze dne 1. února 1897 č. 35 ř. z.).

Kvota daně výdělkové připadající na každou berní společnost (t. zv. kontingent společností) rozvrhne se na jednotlivé příslušníky. Při tom hlavní činnost svěřena jest komisi pro daň z výdělku; tato vyšetřiti má všechny poměry jednotlivého poplatníka závažné pro výměru daně a vykáže mu onu sazbu berní, která podle jejího úsudku vystihuje nejpřiměřeněji prostřední výnosnost jeho živnosti nebo zaměstnání (§§ 31—33 cit. zák. a čl. 20, 22, 23, 24 cit. vyk. předp.). Vhodným a hospodářsky spravedlivým způsobem uložiti lze daň podle jednotlivých výdělkových skupin; komise vyšetří předkem podniky nejméně výnosné a stanoví pro ně (nejnižší) sazbu berní, další podniky spořádá tak, aby podniky stejné průměrné (prostřední) výnosnosti postihla tatáž sazba berní. Předepsaná takto daň platí pravidelně na dvě léta (t. zv. ukladací období); rok počíná 1. červencem a končí 30. červnem následujícího roku (§§ 34—52 cit. zák. a čl. 37, 39, 45, 46 cit. vyk. předp.).

Komise kontingentní (skládá se ze 26 členů a předsedy, jímž jest ministr financí) jest ústředním orgánem této poloviny říše, jenž povolán jest stanoviti k návrhům zemských komisí změny v rozvrhu daně na jednotlivé kontingenty společností, pokud se týká, snížení přímo berní sazby pro příslušníky té či oné berní společnosti, jsou-li dle konaného šetření daněmi přetížení (§§ 53—56 cit. zák. a čl. 47, 48 a 49 cit. vyk. předp.).

Když se takto rozvrhne postupnou úpravou shora dotčených komisí daň výdělková, oznámí berní úřad I. instance platebním rozkazem každému poplatníku obnos daně naň připadající. U úřadu toho vede se zvláštní rejstřík daně výdělkové pro každou berní společnost, rejstřík tento, v němž vyznačují se berní sazby jednotlivým poplatníkům přikázané, vyložen jest

po 14 dní k veřejnému nahlédnutí poplatnictva. Z rejstříku tohoto pořídí se pro každou obec výpis poplatníků všech čtyř tříd berních a jich daně výdělkové a vyložen jest k veřejnému nahlédnutí u obecního úřadu (§§ 57 a 58 cit. zák. a čl. 38 a 39 cit. vyk. předp.). Právo odvolati se k finančnímu úřadu zemskému přísluší:

1. poplatníku,

2. předsedovi komise pro daň z výdělků (k odvoláním poplatníků odnášejí se ustanovení zák. ze dne 19. března 1876 č. 28 ř. z. a podávají se tudíž u berního úřadu I. instance, který vydal platební rozkaz; předsedovi komise pro daň z výdělků rovněž jest přiznáno právo u tohoto úřadu podati odvolání ve 30 dnech, počítaje dnem, kdy mu byl úřadem tímto oznámen výsledek rozvrhu).

Odvolání poplatníkovo i předsedovo čeliti může buďto

a) proti výpočtu daně,

b) nebo proti tomu, že mu bylo odepřeno žádané osvobození od daně výdělkové,

c) nebo konečně proti výměře sazby berní.

Sem spadají též odvolání, kterými se odporuje povinnosti berní nebo místu, kde daň byla předepsána. Proti rozhodnutí finančního úřadu zemského může poplatník, proti rozhodnutí zemské komise pro daň z výdělků může pak poplatník i předseda komise pro nesprávné použití zákona nebo pro podstatné vady řízení podati stížnost k správnímu dvoru soudnímu (zák. ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z. z r. 1876.) (§§ 59—63 cit. zák. a čl. 41, 42 a 44 cit. vyk. předp.).

Pro daň výdělkovou s příslušenstvím vázne na nemovitostech poplatnictva, které podniku výlučně nebo většinou jsou věnovány a k tomu zřízeny, zákonné právo zástavní předcházející všechněm ostatním zástavním právům soukromým (§ 76 cit. zák. a čl. 58 cit. výkon. předp.).

II. Daň osobní z příjmů.

Při pracích spojených s ukládáním daně osobní z příjmů pomáhají berním úřadům

a) komise odhadní,

b) komise odvolací pro obvod každého království a země.

Komise odhadní zřízeny jsou pro obvod okresu politického (okresní odhadní komise) a zvláště pro města a průmyslová místa o více než 10.000 obyv. (místní komise odhadní). Úkolem odhadních komisí jest vyšetřiti příjmové poměry poplatnictva a stanoviti sazby berní. Komise odvolací rozhodují vůbec o stížnostech vznesených do postupu komisí odhadních, zejména proti výměře sazeb berních (§§ 177—198 cit. zák. z r. 1896 a čl. 46—49 cit. výkon. předp. z r. 1897). Komise odhadní má v působnosti své tatáž práva, jako úřad berní, může poplatníky předvolati k osobnímu výslechu, pohroziti jim tresty pořádkovými, nepodávají-li v čas přiznání. Na základě výsledků práce komise odhadní uloží příslušný berní úřad jednotlivému poplatníku daň z příjmů příkazem platebním. Proti výsledku práce komisí odhadních může podati odvolání ke komisi odvolací jak poplatník tak i úřad berní sám; obojí odvolání jest prosto kolku. Berní úřad povinen jest vznésti odvolání, chová-li přesvědčení, že komise odhadní vyšetřujíc poplatný příjem nedbala předpisů zákona, nebo že neprávem poskytla osvobození, nebo že berní sazba komisí ustanovená jest nepoměrně nízká, nebo konečně že jinak zájmy státní byly poško-

zeny. Odvolání své podává úřad berní u komise odhadní do 30 dnů od toho dne, kdy odevzdán mu byl od komise odhadní soupis osob poplatných a výměra jich daní (t. zv. odhadní rejstřík). Proti rozhodnutí komise odvolací přísluší jak poplatníkovi tak i předsedovi odvolací komise stížnost ku správnímu dvoru soudnímu ve smyslu zák. ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z.

II. Úkony poplatnictva.

Jakkoli možno na zdatnost poplatnictva souditi dosti správně a spravedlivě dle jistých zevnějších známek (rozsah živnosti, způsob života, počet zaměstnaných osob atd.), nelze přece pomíjeti i posudek, jaký poplatník má v příčině berní povinnosti sám o sobě. Míjíme tím přiznání daní, které blíže vyloženo ve čl. »Přiznání daní«.

Viz též čl. »Podniky veřejně účtující (jich zdanění)«, »Povinnost berní«, »Renty, jich zdanění«.

Řízení disciplinární.

Disciplinární řízení jest souhrn všech předpisů, jež stanoví, jaké formality zachovávatí jest při vyšetřování, zjišťování a trestání porušení povinností v úřadě nebo v povolání. Nelzeť si mysliti disciplinárního práva zbudovaného na zásadách přísné spravedlnosti bez upraveného řízení disciplinárního. V nejširším smyslu patří k disciplinárním trestům pokuty pořádkové soudův a úřadů. Tenlo článek jedná o disciplinárním právu jen co do určitého poměru služby nebo povolání.

I. Disciplinární právo vzhledem k státním úředníkům.

1. Soudcovští úředníci.

Zákon ze dne 21. května 1868 č. 46 ř. z. liší nepořádnost a služební přečiny; ony trestají se: *a*) napomenutím a *b*) důtkou t. j. t. zv. tresty pořádkové. Na přečiny služební jsou však ustanoveny jako tresty disciplinární:

a) přesazení v téže hodnosti na jisté místo služební bez nároku na náklady stěhovací a eventuelním snížením služebních příjmů, avšak nikoli pod dvě třetiny a ne přes 3 léta,

β) dání na odpočinek na dobu neurčitou zároveň se snížením normálních požitků pensijních a to nejméně o třetinu a

γ) propuštění ze služby s pozbytím titulu a nároků na pensi spojené.

Tyto tresty zapisují se také do výkazu o osobních poměrech úředníkových. Disciplinární trest lze však uložití jedině nálezem příslušného senátu disciplinárního a jen po předcházejícím ústním jednání, které upravuje zákon výše uvedený. Příslušným pro předsedy senátů, rady a jiné soudcovské úředníky u nejvyššího a kassačního soudu ustanovené, jakož i pro předsedy i místopředsedy sborových soudů I. stolice jest disciplinární senát záležející stále z osmi členů nejvyššího a kasačního soudu, z presidenta resp. vicepresidenta tohoto jako předsedy; kdežto ostatní úředníci soudcovští z jednoho každého obvodu vrchního zemského soudu podléhají disciplinárnímu senátu složenému pouze ze čtyř údů téhož vrchního soudu zemského a z jeho presidenta resp. vicepresidenta jakožto předsedy. Co se týče vyloučení členů disciplinárního senátu, budiž užito obdobně v každém případě zvláštním ustanovení trestního řádu soudního; naproti tomu přísluší obžalovanému úředníkovi také právo odmítací, vedle kterého smí v každé případnosti odmítnouti, neudávaje žádných důvodů, dvě členů disciplinárního